

ชื่องานวิจัย การวิจัยและพัฒนารูปแบบเครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประจำการ

ผู้วิจัย สุชีรา มะหิเมือง (ดร.)
 วิชาวรรณ เอกวรรณัง
 กรรณิการ์ ภิมย์รัตน์

ปีที่วิจัย พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูประจำการ และศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูประจำการ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะพัฒนารูปแบบเครือข่ายวิจัย กลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงจากประชากรที่เป็นนักวิจัยประจำโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรพัฒนาทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประจำการโดยใช้เครือข่ายวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในภาคเรียนที่ 2/2552 จำนวน 5 คน รวมทั้งครูแกนนำและครูนักวิจัยจากโครงการดังกล่าว 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมเชิงวิชาการของรูปแบบเครือข่าย จำนวน 3 คน และระยะศึกษาผลของรูปแบบเครือข่ายวิจัยที่พัฒนาขึ้นในบริบทจริงเป็นเวลา 1 ภาคเรียน กลุ่มตัวอย่างได้รับการคัดเลือกจากผู้สมัครเข้าร่วมโครงการซึ่งเป็นครูประจำการที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด คือเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบ่งเป็นแกนนำนักวิจัยที่มีคุณสมบัติคือมีประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนและเขียนรายงานด้วยรูปแบบเป็นทางการไม่น้อยกว่า 3 เรื่อง และครูนักวิจัยที่มีประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนมาแล้วไม่เกิน 1 เรื่อง รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 คน เครื่องมือวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือคุณภาพใช้ในกระบวนการออกแบบรูปแบบเครือข่ายวิจัย ได้แก่ ผังกระบวนการปฏิบัติงาน และคู่มือกระบวนการคุณภาพการปฏิบัติงานเครือข่ายวิจัย และเครื่องมือรวบรวมข้อมูลผลการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบชนิดเลือกตอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจหลักการพื้นฐานการวิจัยในชั้นเรียน แบบสอบถามความคิดเห็นตามการรับรู้ถึงความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายวิจัย และแบบสอบถามความรู้สึพึงพอใจต่อการจัดประชุมประชาคมวิจัย

ผลการวิจัยระยะพัฒนารูปแบบเครือข่ายทำให้ได้เครือข่ายที่มีโครงสร้างประกอบด้วย เครือข่ายกลาง 1 เครือข่าย มีสมาชิกคือนักวิจัยประจำโครงการ 3 คน ทำหน้าที่นี้เทศติดตามงานเครือข่ายย่อยคนละ 2 เครือข่าย รวม 6 เครือข่าย จำแนกตามกลุ่มสาระวิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษา และภาษาต่างประเทศ จำนวนสมาชิกเครือข่ายละ 3-6 คน แต่ละเครือข่ายต่างเป็นอิสระในการบริหารจัดการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมมือรวมพลังแบบอาสาเครือข่ายกลางซึ่งมีหน้าที่นี้เทศติดตามการปฏิบัติงานเครือข่ายวิจัยและการวิจัยในชั้นเรียน ด้วยวิธีสื่อสารทางบล็อก จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์ เข้าร่วมประชุมแบบเผชิญหน้าเพื่อสังเกตลักษณะการร่วมมือรวมพลัง กระบวนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องของเครือข่ายกลางมี 4 งาน ได้แก่ (1) งานประกาศจัดตั้งเครือข่าย (2) งานพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านการวิจัยและกระบวนการ

เครือข่ายวิจัยให้แก่สมาชิกเครือข่ายวิจัยย่อย (3) งานนิเทศติดตามการปฏิบัติงานเครือข่ายย่อย และ (4) งานสรุปผลและทบทวนการดำเนินงานด้านกระบวนการเครือข่าย และการวิจัยในชั้นเรียน กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายย่อย 2 งาน ได้แก่ (1) งานประชุมเครือข่ายย่อย และ (2) งานปฏิบัติการตามขั้นตอนวิจัยในชั้นเรียน และกระบวนการปฏิบัติงานร่วมระหว่าง 2 เครือข่าย คือ งานจัดประชุมประชาคมวิจัย ผลการประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสมเชิงวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พบว่าผ่านการประเมินคุณภาพด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของความเห็นมากกว่า 0.50

ผลการทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายวิจัยที่ออกแบบใหม่ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยต่อความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายด้านโครงสร้าง กระบวนการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของเครือข่ายกลาง และเครือข่ายย่อยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ ยกเว้นด้านความมีประสบการณ์การทำงาน (อายุงาน) หรือวัยที่ต่างกัน และการสนับสนุนให้ใช้ช่องทางสื่อสารทางบล็อก ที่อยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะการร่วมมือรวมพลังระหว่างสมาชิกภายในเครือข่ายย่อยจัดอยู่ในระดับมากทุกรายการ ผลการทดสอบวัดความรู้พื้นฐานด้านการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังร่วมโครงการ พบว่าร้อยละ 56.67 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังเรียนพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 การประเมินคุณภาพของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้วยแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่พัฒนาขึ้นอย่างมีคุณภาพตามหลักการ พบว่างานร้อยละ 63.33 ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดี อย่างไรก็ตามพบประเด็นที่งานวิจัยส่วนมากได้คะแนนการประเมินระดับปานกลาง ได้แก่ การสะท้อนผลด้วยการคิดทบทวนการดำเนินการวิจัย การเลือกใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการวิจัย และการสรุปถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ สำหรับผลการสำรวจความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่าย ต่อการจัดประชุมประชาคมวิจัย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูนักวิจัยแต่ละเครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้รับเชิญเข้าร่วมงาน จำนวน 1 ครั้ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยเฉลี่ยในระดับมากทุกรายการ

คำสำคัญ: กระบวนการเครือข่ายวิจัย ความร่วมมือรวมพลังของครูประจำการ หลักสูตรฝึกอบรมครูประจำการ การวิจัยในชั้นเรียน และการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางอาชีพ